

عنوان مقاله:

ژئومورفولوژی سواحل و بستر دریای خزر و اثر نوسان تراز آب بر روی آن

محل انتشار:

ششمین همایش علوم و فنون دریایی (سال: 1384)

تعداد صفحات اصل مقاله: 1

نویسندگان:

ح علیزاده لاهیجانی - مرکز ملی اقیانوس شناسی

م نادری - مرکز ملی اقیانوس شناسی

خلاصه مقاله:

حوضه خزر پس از جدا شدن از دریاهای باز در زمان پلیوسن بصورت دریاچه درآمد و از آن زمان مجموعه ای از فعالیت های زمین ساختی، نوسان تراز آب، اثر موج و جریانهای ناشی از آن و رودخانه ها مورفولوژی آن را بصورت کنونی پدید آوردند. فعالیتهای زمین ساختی با حضور و بالا آمدگی کوههای قفقاز و البرز در باختر و خاور فرورفتگی های کورا، ترک و کاکن، در باختر و جنوب خزر، گسترش بستر حوضه عمیق جنوبی، ناهمواری های کم ارتفاع بخش خاوری و حوضه کم شیب شمال خزر نمود یافته اند. چهره عمومی بستر و سواحل خزر نیز عمدتاً ناشی از ساختارهای یاد شده اند که در زمان طولانی پدید آمده اند. نوسان بلند مدت تراز آب خزر دارای دامنه 150 متر می باشد به گونه ای که مساحت حوضه خزر از 3×10^3 تا 5×10^5 کیلومتر مربع تغییر داده است. نوسان تراز آب خزر با تغییر افق تأثیر عواملی چون موج، جریان و رودخانه سبب شکل گیری عوارض جدیدی شده که آنها را می توان در بستر و سواحل خزر ردیابی کرد. در زمان کاهش تراز آب، رودخانه ها رسوبات دریایی قدیمی را حفر کرده تا به ساحل جدید برسند. تپه های ماسه ای ساحلی، مرداب ها و دلتاهای قدیمی نیز اکنون در بستر خزر تا ژرفای چندصدمتری و در سواحل آن به ارتفاع 50 متر مشاهده می شوند. مورفولوژی خزر از دو عامل گل فشان و توربیدایت نیز متأثر می شود. نیمی از گل فشانهای شناخته شده دنیا در حوضه خزر جنوبی وجود دارند. گل فشانه با فوران گل، آب و مواد هیدروکربنی، اشکال منحصر به فردی را در حوضه جنوبی خزر ایجاد کرده اند. توربیدایت ها با ریزش حجم زیادی از مواد رسوبی از فلات قاره در مناطق پرشیب جنوبی و باختری به بخشهای عمیق خزر میانی و جنوبی سبب ایجاد عوارض آشفته در بستر می شوند. به این ترتیب مورفولوژی کلی بستر و سواحل خزر تحت تأثیر فرایندی زمین ساختی در زمان طولانی شکل گرفته اند که فرایندهای هیدرودینامیکی (نوسان تراز آب، موج، جریان، رودخانه) سبب تغییر شکل آن شده اند. وضعیت کنونی ساحل خزر شامل مرداب ها، خلیج ها، زبانه های ماسه ای بزرگ و دلناها از حدود 10 هزار سال پیش با روند عمومی کاهنده تراز آب ایجاد شده اند البته در چند دهه اخیر عوامل انسانی نیز به یکی از پارامترهای اساسی در تغییر شکل سواحل وارد شده اند که با ساخت سازه های ساحلی رودخانه ای مانع از عملکرد طبیعی در بازسازی ساحل گشته و فرایندهای فرسایش را تقویت می کنند.

کلمات کلیدی:

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/5025>

